

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

9. štev.

V Ljubljani, dne 1. maja 1897.

VII. leto.

Verska šola.

Klerikalce najhujše bôde, da učitelji niso več tako edvisni od župnikov in kapelanov, kot so bili nekđaj, temveč imajo celo nasprotno politično prepričanje. Učitelj zares ni popolnoma neodvisen, a vendar v farovžu mu ne morejo po svoji volji zapovedovati. Pač pa skrbé klerikalni župniki in kapelanje, da liberalnim učiteljem po možnosti zagrene življenje. Če le najdejo najmanjši vzrok, gotovo učitelje tožijo pri šolskih oblastvih. Če tudi ne marajo državnih šolskih oblastev priznati v šolskih stvareh, a kadar gre ovaditi kakega učitelja, so pa ta oblastva jako dobra. Pri tacih razmerah ni čuda, da je nastalo po nekaterih deželah neko nasprotstvo mej duhovniki in učitelji, ki gotovo ne pospešuje dobre odgoje mladine. Krivi so tega nasprotstva skoro jedino klerikalni duhovniki, ki izpodkupujejo učiteljem ugled.

Kako daleč smo prišli, kaže že to, da je duhovščina toli predrzna, da se briga celo, kako je kdo volil v državni zbor. Volitve bi vendar morale biti tako proste, da se nima nobena oblast brigati in povpraševati, kako kdo voli. Dva učitelja so ovadili, ker sta bila pri volitvi za peto kurijo socijalistična volilna moža. Jednega so ovadili pri šolskem, drugega pa pri vojaškem oblastvu, ker je nadporočnik črne vojske. Dosegli so, da se je

začela proti jednemu disciplinarna preiskava. Zares žalostno je, da je v Avstriji volilna svoboda tako majbna, da se na take ovadbe sploh ozirajo.

Mi sami priznamo, da ni želeli, da se mej učitelje zaseje socijalizem, toda odločno pa moramo ugovarjati temu, da bi se učiteljem, klerikalcem na ljubo, omejevale politične pravice. Tudi niso prisilne naredbe pravo sredstvo proti socijalizmu mej učitelji. Če je kak učitelj zašel v socijalizem, je pač krivo to, da se po vseh avstrijskih kraljevinah premalo stori za učiteljstvo. Učitelji niso plačani primerno svojemu stanu in pa znanju in trudu, ki se od njih zahteva. Učitelj, ki ima družino, zares težko izhaja, in zato se ne čudimo, če je kateri nezadovoljen s sedanjem uredbo človeške družbe. Ako hočete, da se mej učitelji ne razširi socijalizem, skrbite najprej, da jim izboljšate gmotno stanje. S tem bodele tudi več koristili šolstvu, nego z vsemi verskimi šolami.

Klerikalcem seveda ni dosti za izboljšanje plače učiteljem. Baš v deželah, kjer klerikalci gospodarijo, so učitelji najslabše plačani. Najboljši vzled v tem oziru je Tirolska. Klerikalci mislijo sedaj le, kako zopet dobiti v roko šolo, kakor so jo imeli nekđaj.

LISTEK.

Pučarjeva družina.

Spisal Sorcov.

II.

Zdaj, ko smo se seznanili s posameznimi udi naše družine, je treba, da spoznamo tudi druge njene posebnosti. Udje te družine so se pečali večjidel z beraškim obrtom. Sestri sta beračili navadno bolj po oddaljenih krajih in gorah, Maklavž pa po bližnji okolici. Ko je poletje minulo, je šla Pučarjeva Micka večkrat k gorcancem gori v hribe z vrečo na rami; in ko se je pozno zvečer vračala domov, je bila vreča do cela napolnjena s suhimi krlji in bruškami. Saj so ljudje dobro poznali revščino te družine in radi postregli, s čimer so vže najbolj mogli.

Stanovala je ta družina tamkaj na koncu naše male vasice, pod gozdom v Pustotnikovi bajti. Da je preteklo vže precej časa, kar so jo postavili, se spozna lahko na vseh njenih delih. Stene, postavljene iz debelih smrekovih debel, so vže vse trhle in luknjičave. Iz luknjic se pa cedi rumen prah, delo drobnega hrošččka, ki kljuje in melje notri v osrčji debel. Razpoke mej debli so zabasane z mahom in cunjami, da ne more po zimi mrzla burja kar tako lahko v notranje prostore te lesene palače. Okna so ozka in majbna, da bi komaj dete pomolilo svojo drobno glavico skozi. Stransko okno tam v kotu je pa še celo zamašeno s strganimi hlačami, ki so nekđaj krile krive ude Maklavževe. Streha kaže na mnogih krajih svoja rebra v podobi suhih prekelj, ker se sedanjemu gospodarju Pustotnikovemu Francetu ne ljubi, jo z nova prekriti. Kakšna je pa bila izbica, kjer je stano-

Čas zato se jim zdi ugoden. V vseh deželah ne pojde, a v tistih, v katerih imajo večino v deželnih zborih, bi pa le bilo mogoče. Iznašili so zvit način, po katerem dosežejo svoj namen. Čehi že dolgo žele, da bi se postavodaja o šolstvu izročila deželnim zborom. Mislijo namreč, da bi potem lažje za svoje šole skrbeli, in bi se češko šolstvo še bolje razvijalo. Na Češkem, Moravskem in v Šleziji klerikalizem še ni tako mogočen, da bi mogel šoli delati ovire. Klerikalci so si pa naredili račun, če ne moremo v vseh avstrijskih kronovinah dobiti šole v roke, potem pa vsaj v nekaterih. Če se zvežemo s Čehi in v državnem zboru dosežemo, da se izroči šolska zakonodaja deželnim zborom, pa bomo dobili versko šolo v tistih deželah, v katerih imajo klerikalci v deželnih zastopih večino, kakor na Tirolskem, Predarliskem, Gorenjem Avstrijskem, Solnograškem in morda tudi na Dolenjem Avstrijskem, kjer je krščansko-socialna večina v deželnem zboru tudi jako udana klerikalizmu. Računajo pa tudi na našo Kranjsko, kjer jim manjka le malo glasov do večine. Klerikalcem bi se potem zopet povrnili boljši časi. Ne le, da bi oblast v roke dobili, nego gledali bi tudi, da bi jim kaj neslo. Posebno šolsko nadzorstvo bi skušali dobiti v svoje roke. Učitelj bi se moral zopet uklanjati vsakemu kapelanu, če ne bi hotel, da izgubi službo.

Tudi na našo Kranjsko računajo klerikalci. Res, da

sedaj še nimajo večine, a jo upajo kako dobiti. Kot sredstvo bi jim po mestih služil zlasti krščanski socializem, ki sicer pri nas ni imel dosti uspeha. „Slovenec“ je že jako navdušen za deželno zakonodajo v šolstvu. To najbolje dokazuje, koliko je vredno tisto narodno navdušenje naših klerikalcev, s katerim se zadnji čas toli ponašajo. Vsak pameten človek vé, da bi štajerski, koroški, isterski in tržaški deželni zbor porabili šolsko zakonodajo v prvi vrsti v to, da škodujejo naši narodnosti. Toda kaj klerikalce to briga, če se nekaj tisoč Slovencev v šoli potujči, da bi le na Kranjskem mogli neomejeno gospodariti v šoli in se znašati nad tistimi upornimi učitelji, ki dosedaj niso hoteli plesati po njihovi piščalki.

Nadejamo se, da se klerikalne želje tako hitro ne izpolnijo. Vlada ni vneta za versko šolo, višji vojaški krogi še manj, ker po pravici dvomijo, da bi verska šola dajala toliko omike otrokom, kot jo sedanja, kar je v korist vojaškemu stanu. Pa tudi Čehi se bodo še premislili, predno bodo klerikalcem pomagali do zmage. Pomisliti je tudi, da zanje deželna zakonodaja v šolskem oziru ni povsem ugodna, dokler nimajo večine v moravskem in šleškem deželnem zboru. Polagoma pa bodo tudi ljudje spoznali, da jih klerikalizem ne bode osrečil ter mu bodo pokazali hrbet. Klerikalna drevesca tudi ne bodo izrasla v nebesa.

Grško-turška vojna.

Grki in Turki so si bili zbrali mnogo vojakov ob meji in pričakovati je bilo, da pride do boja. Velevlasti so skušale s tem boj zaprečiti, da so zapretilo, ne bomo pustile, da bi tista država, ki bi prva napala, imela od vojne kaj dobička. To je nekoliko boj zadrževalo. V tem so pa oboji vojaki bili vedno bolj nezadovoljni. Grški častniki, ki niso vajeni stroge discipline, so zahtevali, da vojna začne. Turški vojaki so pa bili slabo preskrbljeni. Želeli so, da prestopijo grško mejo, da bodo imeli vsaj priložnost za ropanje. Ko so nekateri grški prostovoljci

prestopili mejo, bati se je bilo s početka vojne, a Turki so grške prostovoljce vendar le čez mejo nazaj pognali, potem pa bili zopet mirni.

Turški vojaki in častniki so bili pač za vojno, a sultan se ni mogel zanjo odločiti. Njegov prvi tajnik in največji ljubljenec Izzetbej mu je prigovarjal, naj se Turki pobotajo z Grki in jim prepuste Kreta. Izzetbejov upliv je dolgo vojno zadrževal, dasi so bili vsi ministri zanjo. Nakrat so se razmere zasukale. Izzetbej je prišel pri sultanu ob zaupanje. Izvedelo se je, da so ga Grki pod-

vala ta družinica? V enem kotu je bila zelena, zdaj že popolnoma očrnela peč, razpokana na vseh straneh. Skozi te razpoke je tedaj, ko je Micka kurila v peči, prihajal v sobico gost dim in jo napolnjeval do zadnjega kotička. Maklavž je pa hropel v kakem kotičku, p žiral gost dim in se žalostno oziral v peč. Ko je pa videl, da se ga peč neče usmiliti, je počasi vstal in se pobral iz sobice. V veži se je vstopil pred peč in občudoval Mickino spretost, ki je kuhala v škrbinastem lončku krompir.

V drugem kotu tam pri zamašenem oknu je bilo na tleh kup slame in nekaj starih plah in rjuh; tu je pozabljal naš Maklavž po noči svoje križe in težave v sladkem spanju. Micka in Minca sta imeli svoje nočne šotore gori pod streho. V sobici naših znancev se je nahajala tudi vegasta črviva mizica in stara škrinja s pisanimi, sedaj že tako zamazanimi podobami, da se je s

težka poznalo, ali je umetnik, ki je imel čast barvati škrinjo, naslikal kakšno rožico, ali pa še kaj bolj imenitnega. Nekakšen čuden, neprijeten duh se je razprostiral v tej bajtici pa prihajal tudi venkaj na prosto, da si je vsakdo, kdor je že ravno memo šel, tiščal nos.

Dolgo, dolgo je že stanovala ta družinica tu notri; kar najedenkrat si pa izmislil Micka, da bi bilo dobro, tudi kje drugje poskusiti svojo srečo. Ravno tedaj je zvedela, da je v bližnji vasici kočja izpraznjena, ker so se prejšnji stanovalci izselili iz nje. In ne, da bi poprej povprašala bajtinega lastnika, če sme priti vanjo gostovat, kar prišla je. Obljubila je Kalanovemu Jaku pol goldinarja, če ji prepelje pohištvo, katerega je bilo pač bore malo, v svoje novoizvoljeno bivališče. Ta je rad ugodil njeni prošnji, ker si je rad kaj po strani prislužil, da bi doma pri očetu pri obdelovanju pomagal, to mu ni

kupili z milijon franki, da izposluje njim odstop Krete. Sedaj sultan ni imel nobenih pomislekov za vojno več. Dalo se je takoj Edhem paši povelje, naj začne boj. Ko je bilo zopet nekaj prask mej grškimi prostovoljci in Turki in so prostovoljcem prihiteli nekateri grški vojaki na pomoč, so to porabili za povod začetku boja. Takoj so turške čete prestopile mejo.

Na grški meji se razprostira veliko gorovje, čez katero vodijo trije prelazi, izmed katerih je v vojnem ozirju najvažnejši prelaz Melune, kajti čeznj vodi cesta iz Elasona v Lariso, največje mesto v Grški Tesaliji. Velikonočni petek in sobota je bil hud boj okrog Meluna, dokler niso Turki osvojili večjega dela tega prelaza. Grki so prelaz hudo branili, in v boju so pali trije turški višji častniki in mnogo vojakov na obeh straneh.

Grki so vzeli Turkom celo jedno baterijo. V obližju prelaza Meluna se pa nabaja turška trdnjava Menekse, ki nadvladuje ta prelaz. To trdnjavo so pa vzeli Grki Turkom.

Vzlic temu je pa mislil Ethem paša, da bode lahko dalje prodiral proti Larisi in Tyrnavosu. Pokazale so se velike težave in so naposled celo Grki turško vojsko daleč nazaj pomaknili, zaseli več krajev, katere so že bili zgubili. V Atenah je zaradi teh uspehov bilo zavladalo veliko veselje, a v Carigradu pa velika potrto. Poveljnika Edhem paša so odstavili in poslali na bojišče Osmana paša, znanega branitelja Plevne.

Edhem paša je pa močno vznevoljen. Da pokaže, da rekaj zmore, je koncem minolega tedna zbral vse svoje čete in napal grško vojsko pri Matiju in jo pobil. Grki so se morali umakniti in prepustiti Turkom Lariso in Tyrnavos.

Grki so se umaknili do gorovje Fassale, ki zapira tesalsko ravan. Tukaj bode šele odločilni boj. Ethem paša je s tem rešil svoje poveljništvo. Osman paša je pa odšel v Epir, kjer so Grki prestopili grško mejo in vzeli Turkom Filipodo in več drugih krajev. V Epiru je položaj za Grke tudi zato ugodnejši, ker so se jeli puntati Albanci, služeči v turški vojski. Zaradi tega upora je mej Turki velik strah in jih je zlasti iz mesta Janina mnogo pbegnilo.

O enem pa Grki napadajo turška mesta s svojim brodovjem. Grške brodovje je mnogo bolje od turškega in bode Turkom mnogo škodovalo. Mesto Prevesa je že popolnoma razdejano in Turki se bojé, da Grki napadejo še Solun.

Neugodna poročila z bojišča so pa v Atenah vzbudila veliko nevoljo proti kraljevi rodbini, in po ulicah se že slišijo klici: „Živela republika!“ Govori se tudi, da mislijo zamenjati dosedanje vojne poveljnike.

Na Kreti pa grški polkovnik Vasos s svojimi vojaki in ustaši napada mesta. Kandija ima obleženo in v mestu primanjkuje močno vode. Evropske čete varujejo zlasti mohamedanske prebivalce.

Kakor sedaj razmere stojé se je bati, da bodo Grki tepeni, kajti poslali so že svoje zadnje čete na bojišče. Turki pa imajo še vedno na razpolago dosti vojakov, vedno prihajajo novi polki iz Azije. Lahkote pa Turki ne bodo imeli, posebno bode jim grško brodovje napravilo še mnogo škode. Razburjenost mej Turki proti Grkom in kristijanov je silno velika. Očitno pre'é, da bodo vse kristjane poklali. Na bojišču so tudi že začeli po svoji stari navadi mesariti grške vojake ki jim pridejo v pest. Bati se je najstrašnejših dogodkov vsled turške podivjanosti.

Politični pregled.

Nov državni zbor. V novem državnem zboru so 203 novi poslanci. Nemcev je bilo v prejšnjem državnem zboru 177, v novem jih je 205, število Čahov je naraslo od 76 na 85, Poljakov od 58 na 71, Italijanov 16 na 19,

Slovencev s 14 na 16, Hrvatov z 7 na 9, Rusinov z 8 na 19, Rumunov s 4 na 6 in Srbov z 1 na 2. Obrtnikov je bilo v prejšnjem državnem zboru 30, v novem jih je 60, posestnikov je bilo v prejšnjem državnem

dišalo. Nekega dne, bilo je ravno v adventu, je naložil pohištvo Pučarjeve družinice na voz, vpregel voliča in pognal. Iz vseh kotov so zijali ljudje in se smejali tej čudni selitvi. Sestri sta krevsali zadej za vozom, Maklavž je pa sedel žalostno na njem vrh skrinje. Saj najbrže revež niti vedel ni, kaj to pomeni. Tik za vozom so se pa drvili otročaji, usedali na soro in cukali Maklavža za obleko.

Ko je pa gospodar one bajte zvedel, kakšni ljudje so se naselili v njej, je ukazal do se imajo pri tej priči pobrati iz bajte. Da bi pa pokazal, da se ne šali, je zgrabil vegavo mizico in jo tresčil na cesto, da je kaj žalostno zaječala in da sta ji pri tej priči odpovedali tudi dve nogi svojo službo. In prišel je Kalanov Jaka pa speljal našo družinico nazaj v Pustotnikovo bajto. Tako je gostovala naša družinica še nekaj let v naši vasici in beračila po starem.

Tista zima pred potresom pa je bila osodepolna za Pučarjevo družino. Padel je debel sneg, da se je drevje lomilo od nenavadne teže. Vitkim smrekam pa so se v cvetu mladosti lomili tanki vrhovi. Vsa stranska pota so bila zametena, jedino po glavni poti je bilo mogoče voziti in hoditi.

Našej družinici je pa pošel tedaj živež. Druga leta, ko je bila zima rahla, so šli vsi trije beračit po vaseh, letos jim pa to ni bilo mogoče zaradi visokega snega. Živeli so se skoro celo zimo z repo, katero so jim dajali vaščani. Ker pa zime le ni bilo konec, sta se napotili Micka in Minca na biro. Sneg jima je sezal čez kolena, jima silil v čevlje in ju oviral na poti. Že se je delal mrak, ko sta se vračali s polnim košem domov. Toda vjela ju je noč tamkaj na Godeških dobravah. Ker sta hoteli biti prej doma, sta sklenili, sneg kar s cela gaziti,

zboru 146, v novem jih je 165. Število učiteljev in profesorjev se je pomanjšalo od 40 na 37. Odvetnikov in beležnikov šteje nova zbornica 62, prejšnja jih je 50, število zdravnikov se je v novi zbornici pomnožilo z 12 na 13, tehnikov z 8 na 12, uradnikov z 29 na 31, pisateljev in časnikaarjev z 9 na 14. Pomnoženja seveda prihajajo od tod, da ima novi državni zbor 72 poslancev več, nego jih je imel prejšnji.

Županom dunajskim je bil potrjen vodja krščanskih socializmov dr. Lueger in je že prevzel županstvo. Pri slovesni inštalaciji je dr. Lueger v svojem govoru posebno naglašal nemštvo, katerega pa ne sme za-se izrabljati nobena stranka.

Shod kmetske stranke. O Binkoštih bode v Gradcu shod nemške kmetske stranke. Sešli se bodo njeni voditelji s Češkega, iz Gorenje in Dolenje Avstrije, s Štajerskega in Koroškega. Tedaj bode Kirschner imel zopet priložnost pokazati svojo politično modrost, sedaj ko jo v državnem zboru več ne more, ker so ga volilci pri zadnjih volitvah prezrli.

Shodi vladarjev. Nemški cesar je bil minoli teden prišel na Dunaj, ta teden je pa avstrijski cesar potoval v Peterburg. Shodu nemškega in avstrijskega cesarja na Dunaju, ruskega in avstrijskega cesarja v Peterburgu se pripisuje velika politična važnost, posebno z ozirom na dogodke na Turškem. Govori se, da se snuje zveza mej Rusijo, Avstrijo in Nemčijo.

Učitelji za češke šole. Na Dunaju je več učiteljev, kateri se upirajo politiki krščanskih socializmov v šolskem oziru. Poslednji so jih zatorej razkričali za socialne demokrate z namenom, da jim škodujejo. Ti učitelji so si nakopali jezo dr. Luegerja in njegovih pristašev posebno s tem, da so se upali zahtevati za češke otroke na Dunaju čeških šol. Te dni je bil na Dunaju neki učiteljski shod, na katerem je učitelj Seitz naglašal, da ne gre, da bi šole na Dunaju, ki se vzdržujejo iz davkov vseh, bile zaprte drugemu jeziku, kakor nemškemu. Napraviti se morajo šole, v katerih se bodo otroci pokopali v nemščini. Seitz ni torej ničesar Nemcem in in nemščini škodljivega zahteval, a krščansko-socialni

ne pa iti na glavno cesto in se po tej vrniti domov. Lezli sta in lezli dolgo časa; že sta bili blizu godeškega mostu, ko je pričel sneg naletavati. Na jedni strani sta imeli reko, ne da bi vedeli, kje je most, na drugi strani široko ravan. Nikamor se nista vedli obrniti in v svoji nevednosti sta se ulegli v sneg, ki je bil tako mehak, tako gorak in vabljev. Ulegli sta se jedna k drugi, se pokrili z veliko ruto, zložili iz košev, kar sta priberačili in vtaknili glavo vsaka v svoj koš. In zaspali sta mirno, sladko. Sneg je pa naletaval in ju pokrival tako nežno s svojo belo odejo. Zaspali sta na vekov veke.

Doma je pa Maklavž čakal in čakal, a ker sester ni bilo, se je zavalil spat lačen in od mraza otrpel. Ko se drugi dan prebudi, in sester le še ni bilo, gre v vas h kmetom po kruha. Ti so spravili iz njega, da onih dveh še ni domov. Niso se dosti brigali zato, ker so

listi mu očitajo izdajstvo nemškega naroda in da je prav njegov namen doseči poslovanjenje nemških otrok na Dunaju. Pač smešno! Nemci gotovo ne bodo pošiljali svojih otrok v češke šole.

Češki socialističen dnevnik. Uspehi pri volitvah na Češkem so socialiste naredili pogumne. Domišljajo si že, da se jim posreži dobiti na Češkem nekako politično vodstvo. Dosedaj v čeških krajih nekoliko še to ovira razvoj socializma, da nimajo nobenega večjega lista. „Arbeiterzeitung“ se mej češkimi delavci udomačiti ne more. Nekateri ne marajo zanjo, ker je nemška, drugi pa nemškega lista niti ne razumejo. Zato mislijo socialisti osnovati češki dnevnik, ki bode izhajal v Pragi. Na ta način upajo nekaj češkega razumništva dobiti na svojo stran. Precej radikalnih Čehov se nekoliko nagiblje na socialistično stran. Češki socialističen dnevnik bode pa ne le češkim strankam, temveč tudi Nemcem trn v peti, ker bode izpodrival nemške liste mej češkimi listi tudi v nemških krajih.

Jezikovna naredba za Moravsko. Vlada je razglasila tudi že jezikovno naredbo za Moravsko, kar je Nemce še bolj razdražilo. Po vsebini se naredba, ki se je izdala za Moravsko, ne loči dosti od one, ki se je izdala za Češko. Kdaj se pač tudi izda naredba za slovenske dežele.

Borba proti jezikovnim naredbam. Nemci po vsej Avstriji se izrekajo po občinskih in okrajnih zastopih, po raznih društvih proti jezikovnim naredbam. Odlikujejo se posebno štajerski in koroški Nemci. Le to je dobro, da od teh Nemcev ni odvisen obstanek vlade. Hoteli so agitacijo zanesti čez avstrijsko mejo. V saksonskem kopalnišču Elster so bili sklicali nekateri avstrijski Nemci shod, da se izreko proti jezikovni naredbi. Saksonska vlada pa je shod prepovedala in udeležitelje so žandarji spremili do avstrijske meje. Zato so pa narodni Nemci, da opuste shod, katerega so dne 9. maja mislili prirediti v Draždanah. Poprej so se nadejali, da bodo na Saksonskem ložje proti avstrijski vladi zabavljali. Dne 2. maja je shod narodnih Nemcev v Liberci, da se izreko proti jezikovni naredbi. K temu shodu se ne dopustajo židje, ki niso pravi Nemci. Zato se pa shoda nemški liberalci ne udeležo.

mislili, da sta prenočili v sosedni vasi in da prideti danes domov. Ko jih pa tudi še naslednji dan ni bilo, so slutili nesrečo. Šli so jih iskat in po dolgem povpraševanju in iskanju ju tudi našli. Djali so ju na voz in odpeljali na pokopališče k cerkvi sv. Štefana. Tam so ju pokopali skupno v enem grobu, kakor sta tudi umrli skupno.

Maklavž, od vseh treh največji revež, je ostal sam na svetu; ta, katerega bi se bili vsi vaščani najraje iznebili, zakaj vedeli so, da ga bodo morali sedaj sami rediti. Ta je kmalu pozabil na svoji umrli sestri, zlasti še, ker se mu je na Pustoti, kjer so ga bili vzeli na rejo, bolje godilo, kakor pa prej. Zdaj je bil tudi bolj samostojen. Prej je moral ves denar, kolikor ga je priberačil, oddati Pučarci, sedaj pa je obdržal vse sam. Ker je pa dobival le same krajcarje in včasih celo vinarje, se mu je zaklad tako pomnožil, da sta mu hlačna

Mohamedanske grozovitosti v Macedoniji in Stari Srbiji. Srbski listi poročajo, da so turški prebivalci Macedonije in Stare Srbije zopet strašno zdivjali. Mesto Tetovo roparji oblegajo in v okolici ne mine dan brez napada. Meščanstvo je obupano ter beži na vse strani. V vasi Sedlarci so se dogodile nepopisne grozovitosti. V Novempazarju so turški roparji napadli krščanskega romarja, ga mučili, privezali na drevo, pribili mu roke z žebli, da je umrl v najstrašnejših bolečinah. Taki dogodki se ponavljajo. Res, zadnji čas je že, da poženo to evropsko sramoto preko veliko luže!

Napad na italijanskega kralja. Dne 22. aprila popoldne ob 3. uri, ko se je italijanski kralj peljal k običajni dirki, skočil je kovaški pomočnik, 24letni Pietro Acciarito, k vozu in poskusil kralja umoriti. Sunil je z bodalom nanj, a kralj se je umaknil in se tako rešil. Napadalec je vrgel bodalo iz rok in hotel zbežati, a orožniki in redarji so mu bili za petami in so ga vjeli ter izročili sodišču. Rimljani sicer kralja kar nič ne ljubijo, vzlic temu pa so mu prirejali ves dan in pozno v noč lepe ovacije.

Slovenske in slovanske vesti.

(Občinske volitve v Ljubljani) so se vršile ta teden in so bile zatorej posebno zanimive, ker so se jih udeležili tudi klerikalci in Nemci. Prvi se niso upali nastopiti pod svojim pravim imenom, temveč so predstavili svoje kandidate pod imenom nekega meščanskega odbora in so se za njih kandidate posebno pehali tudi tako imenovani krščanski socialisti. Posebna dr. Gregorič je napejal vse sile, da bi dobil nekaj somišljenikov v mestni zbor. Volilci pa nad klerikalnimi kandidati niso imeli dopadajenja in voljeni so bili v tretjem volilnem razredu narodni kandidatje gospodje Franjo Hribar s 387, Ivan Škrjanc s 388 in Jernej Žitnik s 396 glasovi. Klerikalni kandidatje dobili so od 210 do 221 glasov. V drugem volilnem razredu voljena sta bila narodna kandidata inženier g. Fran Pavlin s 330 in notar g. Ivan Plantan z 299 glasovi. Nemški kandidat g. Dzimsky je dobil 218 glasov in je propal. Nekateri klerikalci so v drugem razredu agitovali za nemškega kandidata. V prvem razredu voljeni so narodni kandidatje gg: Gogola z 253, Velkavrh z 248, Žužek z 246, Grošeljin dr. Stare z 239 glasovi. Nemška kandidata g. Ramberg, oziroma dvorni svetnik Račič, dobila sta 154 oziroma 152 glasov. V vseh razredih je sijajno zmagala narodna stranka, ljubljanski meščanje so zopet sijajno pokazali svoje rodo- in svobodoljubje.

(Krščanskosocialno praznovanje velikonočnega ponedeljka.) Na Velikonočni ponedeljek se je vršil na vrtu Hafnerjeve pivovarne na Sv. Petra cesti volilni shod, kateri je bil nekako skrivaj sklical dr. Ivan E. Krek, da na njem poroča o svojem delovanju v državnem zboru. Ta shod se je izvršil na jako hrupen način. Zbranih je bilo blizu 500 delavcev. Najprej je govoril dr. I. E. Krek, potem se je oglasil neizogibni Turk, naposled pa je začel govoriti tudi Gostinčar. Na shodu navzočni socialni demokratje, katerih je bilo nekaj nad 50 mož, so se Gostinčarju rogali, se mu smejali in mu sploh na vse vse mogoče načine nagajali, da ga zmotijo in osmešijo. Krščanske socialiste je to seveda hudo jezilo. Začeli so se pripraviti s socialnimi demokrati, ostrim besedam so sledile psovke in naposled so krščanski socialisti dvignili čaše in stole, palice in polena ter jeli prav nekrščansko udrihati po socialnih demokratih prav po „Slovenčevem“ nauku, da socialisti morajo s Kranjskega, če ne z lepa pa z grda. Nastal je ljut boj. Krščanski socialisti, katere so s pestmi in z jezikom prav krepko podpirale tobakarice, so kakor divjaki metali čaše mej svoje nasprotnike in bili po njih s stoli, jih metali ob tla in skakali po njih. Naravno je, da so se socialni demokratje branili, a bili so v manjšini in morali naposled zapustiti bojišče. Da ni prišla policija, bi bil boj gotovo še dosti

žepa, kjer je imel shranjen denar, postala precej vidna ter sta molela daleč stran. To pa je kmalu opazil Luka, Pustotnikov hlapče. Ponoči, ko je spal Maklavž spanje pravičnega, se je splazil hlapče k njemu, mu vzela culi, kjer je imel denar zavezan, ga stresel ven, namesto tega pa nasul peska notri. Denar pa je našel Francetu svojemu gospodarju.

Ves teden ni zapazil Maklavž, da se mu je zaklad spremenil v pesek. Ko ga je pa hotel pomnožiti za nekaj krajcarjev, je videl, da ima v culah sam pesek. Ustrašil se je, da mu je kar sape zmanjkalo, potem pa pričel tuliti, kakor bi ga kdo hotel živega ga meh odreti. Jokal je nekaj časa, naposled pa utihnil. Čez par dni pa je bilo že zopet vse dobro, zlasti še, ker mu je France dal za tisti denar napraviti črne, platnene hlače in mu jih izročil. Maklavž pa je začel znova krajcarje spravljati,

toda kaj, koj se mu je zaklad po noči kar najedenkrat zopet za polovico zmanjšal. Ej, Luka je bil zvita butica!

In tako životari še sedaj naš Maklavž. Postaral se je res že precej, toda korenjak je vendar le še. Včasih, kadar je posebno pri volji, tedaj še pozdravi po vojaški, kogar sreča, in ostro pogleda, kakor bi bilo takoj treba iti nad Lahe.

Če pa pridete v našo vasico, gotovo naletete nanj tam pri cesti. Klobuk vam bo pomolil nasproti, in če se boste toliko izpozabili, da mu boste podarili beli grošek, se vam bo odkril, pretaknil klobuk mej nogami pa se zopet pokril z njim.

hujše postalo, zakaj krščanski socijalisti so pripravljali že nože. Kakor se poroča, so krščanski možje razbili 2 mizi, 44 stolov in nad 150 vrčkov. Več oseb je bilo ranjenih.

(Banka „Slavija“) Iz poročil, katere prinašajo češki listi o računskem sklepu banke „Slavije“ za 1896. leto posnemamo, da je ta tudi po slovanskem jugu zelo razširjena zavarovalnica, zopet prav veselo napredovala. Njeni rezervni fondi zvišali so se v primeri z letom 1895 za 657.105 gld. 85 kr. in znašajo sedaj 7,955 290 gld. 62 kr.; čisto premoženje pa je v teku jednega leta narastlo za 752.044 gld. 15 kr. na 7,800.758 gld. 8 kr. Pri tem pa je treba opomniti, da banka „Slavija“ inventarja zastopniških tabel, tiskovin organizacijskih izdatkov, upravnic in zdravniških nagrad ne računi drugim zavarovalnicam jednako med aktivni, temveč da so vse te postavke popolnoma odpisane. — Zavarovalnina je prejela banka „Slavija“ v minolem letu 2,188.521 gld. 39 kr. Ker v tej svoti ni obsežena nikaka pozavarovalnina, zato ker se „Slavija“ ne peča z indirektnim poslom, vidno je, da spada med največje zavarovalne zavode, dasi je — kakor znano — vzrastla iz čisto skromnega početka. To dokazuje tudi svota, katero je banka „Slavija“ izplačala do konca minolega leta svojim članom in katera iznaša 27,193.723 gld. 10 kr. Ako dodamo še, da ima uradniški pokojninski fond 360.582 gld. 22 kr. ter zastopniški pokojninski fond 167 347 gld 25 kr. imetka, naveli smo glavne številke iz lanskega računskega sklepa banke „Slavije“. Te številke pričajo, da so banki na čelu vestni in veščji možje, in da zato „Slavija“ zasluđuje neomejenega zaupanja, kakoršnega jej občinstvo tudi zares izkazuje.

(Obiskovanje šole na Kranjskem) V šolskem letu 1895/96 je bilo na Kranjskem 85 846 otrok (43.379 dečkov in 42.476 deklic) dolžnih obiskovati šolo in sicer vsakdanjo šolo 69 613 otrok, ponavljalno šolo pa 16.233 otrok. Hodilo jih je pa v javne ljudske šole 71.751, v vsakdanje šole 57 831, v ponavljalne šole 13.920; in v zasebne šole 3.193 otrok. Zdravo razvitih in za šolo godnih otrok je na Kranjskem bilo še 9.416. Tedaj je bilo 118 odstotkov otrok brez šolskega pouka. Ker so otroci šolo zamujali, so stariši plačali minulo leto 890 gld. 90 kr. glčbe in 793 gld. 50 kr. so je še dolžni plačati. To niso vesele razmere!

(Preganjanje slovenskih dijakov) Iz Kopra se nam poroča čudna vest. Slovenskim učiteljsčnikom proti nevarnost, da bodo kaznovani, ker se niso dali ubiti, nego so zbežali in se iz strahu niso vrnili. Ravnateljstvo je začelo proti njim preiskavo, češ, da so si slovenski gojenci — sami podaljšali počitnice. To je res lepa! V preiskovalni komisiji je ravnatelj, neki italijanski profesor in neki slovenski profesor, kateri pa je samo zapisnikar. Zunaj šole se slovenskim dijakom nič bolje ne godi. Lahki jih še vedno preganjajo. Dne 22. m. m. padalo je zopet kamenje po oknih onih hiš, koder stanujejo slovenski dijaki.

(Bolezen goriškega nadškofa.) Knezoškof goriški dr. Zorn je hudo bolan na živcih. „Deutsches Volksblatt“

pojasnjuje to bolezen prav karakteristično. Pravi, da je prišel tržaški namestnik Rinaldini k nadškofu in zahteval, naj ta premesti dva, Italijanom neljuba slovenska duhovnika. Ker se je nadškof branil pestil ga je namestnik Rinaldini tako, da je nadškof vsled razburjenosti obolel na živcih in morda nikdar več ne okreva. Poslanec grof Coronini je zaradi namestnikovega postopanja interpeloval v državnem zboru.

(Dogodki pri vojaškem naboru v Gorici.) Dne 22. aprila opoldan je neki potrjeni novinec zaklical „Živio“ v Kapucinski ulici v Gorici. Nakrat je skočilo okrog njega par sto Lahov, kateri so ga zmerjali. Straža je prišla in zaprla — Slovenca! Isti dan ob jedni uri opoldne je bil na Travniku pretep, katerega je prouzročila laška sodrga in kateri se je končal seveda z zaporom nekaj slovenskih novincev. Četrt pred 1. uro popoldan prihajalo je okoli 6 novincev iz Tržne ulice po Šolski ulici na Travnik. Za njimi je šlo več znanih goriških fakinov, ki so mej potom hujskali druge in se je na ta način zbrala že na Travniku tolpa laške sodrge. Slovenski mladeniči so šli k izvoščeku Grusovinu, ki pa ni hotel niti govoriti z njimi, še manj pa, da bi jih peljal, kar so zahtevali. Šli so potem h Collenzu, ta jim je baje rekel, da Slovencev ne vozi. Ker pa so slovenski mladeniči izrecno zahtevali, da jih mora peljati, zagrabi Collenz za bič in udari dvakrat z debelim koncem z vso močjo tako, da je jeden koj padel na tla. Hitro na to mu je izvil drugi mladenič bič iz rok in Collenz je pognal svojega konja naprej, na kar se vsuje vsa, okolu stoječa druhal in željno pričakujoča laška sodrga na teh ubogih šest mladeničev in jih počne tepsti. Jednega, ki je že prej bil od Collenza močno pobit, vrgli so na tla in jeden ga je še celo z ного teptal po glavi, da je ubogi mladenič komaj vstal in bil po celem obrazu ranjen in krvav. Dolej ni bilo na Travniku nobenega stražnika, dasi je bilo nad jeden četrt ure vse polno ljudi na Travniku. Ko bi bili že lahko ubiti slovenski mladeniči, prihitali so stražarji ter po navodu znanih laških fakinov vlovili slovenske mladeniče ter jih peljali, v spremljevanju cele množice laške sodrge na policijo. Pozneje se je pa vsa reč pojasnila, da so mladeniče izpustili; preiskava se je pričela proti vozniku Collenzu in sokrivcem. Mej pretepom so klicali Italijani: „Smrt Slovincem“ — Dne 22. aprila je prišlo iz Brd kakih 150 mladeničev na vojaški nabor v Gorico; spremljali so jih stariši, župani in drugi možje, v vsem skupaj okoli 300 oseb. Držali so se skupno, ker niso nič zaupali javni varnosti v Gorici. Kdo jim to zameri? — Kdo naj tudi zameri, ako so nekaj peli in včasih spustili kak „živio“, ko gredo zapisivati svojo mlado kri za državo in cesarja namesto laških figovcev, ki niso za nič in ki raje begajo čez mejo? Toda vedli so se dostojno. Goriškim Italijanom je tak nastop Slovencev že silovito izzivanje! Ko so šli mimo hiše župana Venutija, začele so padati na nje doli iz županovih oken palice, stolčki in druge trde reči. Nastal bi bil lahko velikanski pretep, ko ne bi bilo županov in starišev mej mladeniči. Uprizoril je to županov sin. Redar-

stvo je dalo županovega sina pod ključ. Župan Venutti, Pajer, Verzeznassi in drugi so napejali vse svoje moči, da bi nadepolnega sinka osvobodili, in to se jim je tudi posrečilo.

(**Vipavska železnica**) je bila čez zimo nekoliko zmrznila, če tudi ni bilo letos nikakega mraza. S početkom pomladi se je pa probudila in upati je, da zdaj bo korakala s hitrejšimi koraki do svoje popolne zgradbe Zastopnika odbora, ki se poganjata za koncesijo te železnice, sta podpisala pretečeni mesec pri železniškem ministerstvu zapisnik, na čegar podlagi se bodo vršila vsa nastopna dela. Ministerstvo je vzprejelo za svojo nalogo, da poskrbi podrobne načrte, v kolikor niso še izgotovljeni. Koncesija bo po izvršenih načrtih odvisna jed no le od tega, da se vplača, oziroma pravoveljavno zagotovi znesek 50.000 gld., ki so ga podpisale občine in zasebniki. Od teh je odvisno, da se delo letos prične in v kratkem času dokonča; vendar letošnje češnje in letošnje vino, kolikor ga Bog dá, bo treba voziti še po sedanjih cestah. Od druge strani smo izvedeli, da g. Angelu Casagrande, članu onega odbora, ki prosi za koncesijo, se je posrečilo prepričati Ajdovce, da železnica, kakor je merjena, bi bila v škodo Ajdovščini. Temu pritrjuje, kakor pravijo, tudi Lokavec. Ker pa visoka vlada nima n mena škodovati kateri koli občini, zato se pretresuje načrt iz Ustij naravnost proti Vipavi brez ovinkov na Ajdovščino. V tem slučaju bi vipavski t.g. prispeval po svoji moči k skupnim troškom. V nasprotnem slučaju bi železnica nehala v Ustjah; prihranilo bi se 80.000 gld. ter postaja in uradniki v Ajdovščini.

(**Umrl**) je gospod France Stepančič, veleposestnik v Temnici na Goriškem. N. v m. p.!

(**Vrl mož**) Pred kratkim umrl gospod Franc Zupan, kaplan v Poljanah pri Voloski, je zapustil 2000 goldinarjev za ustanovo za dijake iz brezniške fare in volil tudi raznim drugim koristnim narodnim napravam manjše svote.

(**„Narodni dom“ v Mariboru.**) Slovenska posojilnica v Mariboru je na svojem letošnjem občnem zboru sklenila, sezidati na svetu, kateri je že pred več leti kupila, v Nagyjevih ulicah, „Narodni dom“. Z veseljem pozdravljamo ta sklep. Narodno gibanje ne more v Mariboru oživeti, največ ker ni središča in zbirališča. Slovenci hodijo vsak svojo pot in v mestu ne igrajo niti tiste vloge, katero bi mogli, ako bi bili organizovani. Naj bi mariborska posojilnica brez odlašanja izvršila svoj hvalevredni sklep.

(**Socijalizem na Hrvatskem.**) Hrvatska vlada je začela jako odločno postopati proti socijalistom. Več njih vodij je že zaprla, druge je dala pod policijsko nadzorstvo, prepovedala je vse socijalistične shode. Vladni organi so seveda z veliko gorečnostjo izvršili vladne

ukaze in včasih tudi malo posegli čez mejo zakonov. Hrvatska nima tovarn, a se je vzlic temu ondu socijalizem močno razširil. Poprijeli so se ga kmetje, ki so poslednja leta silno obbožali. Dvomimo močno, da bi se banu posrečilo s silo zatreti socijalizem in mislimo, da bi hrvatska vlada bolje storila, ako bi skrbela za povzdigo kmetijstva. Nekoliko je pa povod zaporom še drugi. Letos so volitve na Hrvatskem in vladi se je zdelo potrebno zapreti več ljudij, ki bi jej utegnili nagajati pri volitvah. Da je imela povod, jih je pa proglasila za socijaliste.

(**Marija Agata Amruš, porojena Brlić †**) Dne 15. m. m. zjutraj je umrla v Zagrebu vzorna Slovanka, navdušena Hrvatica, gospa Amruš. V ilirski dobi je navduševala k delu ne samo svojih bratov, nego je s svojim plemenitim duhom in z izvanredno energijo klicala vse hrvatske rodoljube k delu. V svoji mladosti se je bavila s pesništvom ter je priobčevala svoje pesni v „Danici“ in v „Viencu izabranih pjesama“. Naj počiva v miru.

(**F. M. L. vitez Kozak †**) Za srčno kapjo je umrl nenadoma poveljnik Terezijanske vojaške akademije, feldmaršallajtnant Ludovik vitez Kozak. Rojen je bil l. 1837. v Petrini v kočevskem okraju na Kranjskem. Vitez Kozak je bil pobočnik fml. Blomberga, divizijski pobočnik fml. Pallfyja, polkovni pobočnik in učitelj 15. pehotne divizijske šole, batalijonski poveljnik, poveljnik pehotne kadetne šole na Dunaji in polkovni poveljnik. Udeležil se je vojn in bitk pri Solferinu, kjer je dobil za svoje junaštvo vojaški zaslužni križec z vojno dekoracijo, pri Lobstedtu, Bahrdorfu, Fredericiji, Kuhusu, pri Kraljevem Gradcu, Biskupicah in pri Blumenauu. Razen omenjenega je dobil še sledeča odlikovanja: l. 1864 spominsko kolajno na vojno proti Danski. Po vojni proti Prusom je dobil vojno kolajno. Kot major je dobil 1878. l. red železne krone III. razreda. L. 1881. je bil nagrajen s komturskim križem II. razreda, l. 1882. pa z italijanskima redoma sv. Mavricija in Lazarja. Leta 1888. je prejel kot polkovnik viteški red Leopolda ter postal vitez. Leta 1890. je postal poveljnik Terezijanišča v dunajskem Novem mestu. Leta 1896. pa je prejel z.dnji red; kraljevi pruski kronski red. Naj v miru počiva!

(**Češke šole na Dunaju**) V treh dunajskih okrajih se podpisuje prošnja za češke šole na Dunaju. Podpisalo jo je že mnogo čeških starišev. Čehi pričakujejo, da se bode mestni zastop sedaj oziral na njih željo, ko so Čehi pripomogli pri volitvah do zmage. Če ta prošnja že družega uspeha ne bode imela, se vsaj češki zasebni šoli na Dunaju prizna pravica javnosti. Po našem mnenju so Čehi močno motijo, če od dunajskega krščansko-socialnega zastopa pričakujejo pravičnosti. Če bode le od dunajskega mestnega zastopa odvisno, Čehi ne dobe nobene javne ljudske šole na Dunaju.

Razne vesti.

(Socijalni demokratje pred sodiščem.) Te dni se je višila glavna obravnava proti socijalistom Mihi Čobalu, Francetu Rinaldu in Jožfi Šopar iz Zagorja zaradi pregreška zoper javni pokoj in red z razžaljenjem zakonito priznane cerkve po §. 403 kazenskega zakona, kojega so, kakor obtožba trdi, zakrivali s tem, da so se dne 19. januarja tega leta na zagorskem pokopališču o priliki pogreba Janeza Mrbarja nespodobno vedli. Ko je namreč službujoči kapelan Josip Švigelj opravil molitve na grobu rudarja Janeza Mrbarja in se odaljaval k nekemu drugemu pogrebu, začel je Miha Čobal govoriti svojemu umrlemu prijatelju v slovo in pozval končno svoje prijatelje, naj zakličejo „na zdar“ ali „živio“, kateremu pozivu so se nekateri odzvali in mej njimi tudi drugi obtoženec France Rinaldo. Kakor so nekateri priče izpovedale, so se nekateri radi teh vzklikov izpregledali in smejali. Ko je Miha Čobal govoril na grobu, omenil je službujoči kapelan Švigelj: „Saj je že v nebesih“. Kakor obtožba trdi, vzemirile so te besede pri pogrebu navzočo delavko Jožefo Šopar tako, da je za odhajajočim kapelanom zaklicala: „Brcni tega farja jeden . . . ali si ga ti, hudič, v nebesa spravil?“ — Omeniti je, da je ves dogodek na pokopališču naznanil kazenskemu sodišču zagorski župnik Jakob Gross, kateri se je posebno nad tem spodtkal, da so socijalni demokratje nosili za krsto venec z rudečimi trakovi in da se je Miha Čobal drznil govoriti na grobu brez njegovega dovoljenja. V svoji, nemško pisani vlogi, imenuje župnik Miho Šobala socijalističnega agitatorja, ves dogodek, kateri se je pa, kakor je sodna obravnava dokazala, vse drugače vršil, — grde predrznosti — Sodišču je predsedoval gospod c. kr. deželno-sodni svetnik Martinak, javno obtožbo je zastopal državnega pravdnika namestnik gospod Schmitt, zagovornik je bil gospod dr. Tekavčič. Obtoženec M. Čobal je priznal, da je socijalni demokrat in da je tudi imel nagrobni govor, ugovarjal pa, da se je nespodobno vedel ali pa, da je imel namen, pohujšanje delati ali verske obrede zasmehovati. Rekel je da je jednako govoril že v Köflachu in da je sploh običajno, da se sodrugi poslove od svojega umrlega sodruga s primernim nagrobnim govorom in „Na zdar“ klici, kar pomeni toliko, kakor nemški mejrudarji navadni pozdrav „Glück auf“. Tudi pravi obtoženec, da se po njegovem nagovoru n nikdo smejal, pač pa, da je napravil na navzoče tako globok utis, da so bili vsi do solz ginjeni. Drugi obtoženec Rinaldo je priznal, da je zaklical „Na zdar“, da je pa te besede izgovoril prav tiho, ker se je žalosti jokal. Zadnja obtoženka Jožefa Šopar je odločno oporekala, da bi bila duhovnika s psovkami zasmehovala ter rekla, da na kapelanove besede „Saj je že v nebesih“ ni ničesar drugega opomnila, kakor: „Saj si jih je tudi zaslužil“. — Na to so bile zaslišane priče, kojih je bilo poklicanih deset. Razun prič Terezije Snaj in Valentina Žabovnika, oba verna pristaša farovške stranke, izpovedale so vse druge priče, da niso obtoženci ničesar nespodobnega zakrivali in da tudi Jožefa Šopar v istini ni nič drugega rekla, kakor: „uboga žena in otroci“. — Nasprotna priča Terezija Snaj izpovedala je v preiskavi, da je na lastna ušesa slišala, kako je Jožefa Šopar duhovnika zmerjala, pri obravnavi zaprisežena pa je izpovedala, da je to le po drugih ljudeh izvedela, da pa ona sama ni nič slabega slišala. Priča Valentin Žabovnik je pa tudi še pod prisego vzdrževal svojo prvotno izpovedbo, namreč, da je Jožefa Šopar res govorila v obtožbi navedene sramotilne besede. Trdil je, da mu je obtoženka pozneje še

sama pripoznala, da je res duhovnika opsovala, da je bilo takrat ob grobu veliko smeha, da so nekateri „Živio“ klicali itd. — Ker je priča v predpreiskavi trdil, da se mu je zdelo, da so bili Čobalovi pristaši mnenja, da jih je hotel kaplan z besedami „Saj je že v nebesih“ osmesiti, vprašal ga je zagovornik, je li priča tudi to trditev vzdržuje, na kar je priča odgovoril, da o tem ničesar ne vé in da tega sploh v predpreiskavi niti govoril ni. — Druge priče, ki so bile v bližini Jožefe Šopar, pa izpovedo soglasno, da slednja ni spregovorila besede, katere je slišal Valentin Žabovnik in da se tudi ni klicalo „Živio“. Vsi obtoženci, ki so se pri razpravi zelo lepo in mirno vedli, so od županstva dobro popisani. Po kratkem posvetovanju sodnega dvora, proglasil je potem prvosednik razsodbo, s katero so bili vsi obtoženci od obtožbe oproščeni, ker ni dokazan prav noben znak pregreška po §. 303 kazenskega zakona in da se posebno tudi pričevanju Terezije Snaj in Valentina Žabovnika ni moglo prištevati bistvene važnosti, ker sta obe ti priči v predpreiskavi drugače izpovedali, kakor pri glavni obravnavi in sta torej njeni izpovedbi popolnem nezanesljivi.

(Lepa procesija) Iz Škofjeloke se p še: Naš župnik je svoj čas razdelil naše mesto na tri okraje, češ, v gornjem stanujejo kmetje, v spodnjem bajtarji, okrog cerkve pa osli. To robato žalitev smo mu mi sicer odpustili, ker ljubimo mir in spravo, ali župniku je njegova razdelitev mesta menda jako všeč, ker se je drži celo pri procesijah vstajenja. Pri nas je prva procesija pri kapucinih, druga v nunski cerkvi, tretja gre iz špitalske cerkve po spodnjem trgu in zadnja iz župne cerkve do polovice zgornjega trga. Procesije v spodnjem trgu udeležila se je v prejšnjih letih vedno vsa duhovščina; zadnja tri leta, pa pride samo jeden kaplan, ker pravi gospod župnik, da za „lontrške bajtarje“ že ta zadostuje. A to mu še ni dovolj. Tudi mestnega bandera ne dá več za procesijo na spodnjem delu mesta, „lontrški bajtarji“ se mu ne zde vredni, da bi zrl med svojimi „bajtami“ bandere sv. Jakoba. Lani so fantje z banderom takorekoč ušli, da so se mogli udeležiti procesije, a letos je g. župnik mislil tudi na to in jo res preprečil. Skril se je v žagradu, in ko so prišli fantje in moške po bandero, zagrmel je župnik „holt“ in odločno prepovedal, nesti bandero k procesiji „lontrških bajtarjev“. To župnikovo postopanje je razburilo vse prebivalstvo in zgodilo se je, česar še nismo čakali v našem mestu: rokodelske zadruge so odnesle svoja bandera in se tudi procesije na glavnem trgu niso udeležile, mestno bandero sv. Jakoba pa so postavili fantje na tla in odšli. Zdaj je bil župnik v taki zadregi, da je bil vreden usmiljenja. Malo da se ni vršila procesija, ne da bi se nosilo kako bandero. Cerkovnik in grobokop sta šla loviti ljudi, da bi nosili mestno bandero. Hodila sta od hiše do hiše. Dolgo časa sta hodila zaman, naposled pa sta v neki krčmi srečno našla družbo dobrovoljčkov ter moze pregovorila, da so se usmilili „cagajočega“ gospoda župnika ter se odločili nositi mestno bandero. Gospodu župniku odvalil se je kamen od srca. Začela se je procesija. Dobrovoljčki so bandero res dvignili, a za banderom, za katerim so druga leta korakali vsi mestjani, šli so letos samo — štirje otroci. Gospod župnik se zato ni zmenil, da je le njegova veljala. Zadovoljno je zrl krog sebe, dokler ni zapazil, da se je mestno bandero začelo naginjati zdaj na to in zdaj na drugo stran, da se banderonosci opotekajo. Tedaj ga je minila vsa dobra volja, kajti bilo je očitno, da so banderonosci — vinjeni. Jednemu se je tako kolcalo, da

bi se bil vsak konj splašil, ko bi ga bil slišal, drugega je pa vino metalo na vse strani, da je jedva držal bandero. A ko bi bilo le pri tem ostalo! Pa ni! Najprej se je možem bandero dvakrat zapletlo mej žice električne naprave. Rukali so neusmiljeno, da so je oprostili, a da se je bandero nekaj poškodovalo za to se ni nihče zmešnil. Na vse zadnje pa so zastavonosi popolnoma omagali. Vrgli so mestno bandero sv. Jakoba na tla, sami pocepali in se v pijanosti pod banderom valjali ter je nekaj raztrgali. Da se je občinstvo prvi hip škandalizovalo, je ob sebi umevno; zdaj pa se vse le smeje, češ, gospod župnik jo je naposled le skupil.

(Hrošči.) Kakor znano, pojavljajo se hrošči vsako četrto leto v izredni množini. Letos imamo tako zvano hroščevo leto in že sedaj ko so večeri še precej hladni opazamo nebroj tega škodljivega mrčesa. Da se odvrne nevarnost, ki vsled tega preti sadnemu in gozdnemu drevju, treba bo letos vojsko pričeti proti hroščem s podvojeno silo. Kakor v prejšnjih letih, naj bi se tudi letos šolska mladina pritegnila nabiranju hroščev, sicer pa naj bi tudi kmetovalci sami storili svojo dolžnost, saj bodo baš oni imeli v prvi vrsti največjo korist, ako se zatre čim večja množina tega škodljivca. Primerne premije bi seveda uničevanje hroščev znatno pospešile.

(Prvi roj.) Čebelni panj, ki je jeseni tehtal 28 starih funtov, dal je dne 15. aprila g. nadučitelju na Breznici prav lepega roja-prvenca.

(Nesreče.) Delavec Franc Šerko iz Dupelj v brdskem okraju je padel pod voz pomožne železnice, ki je narejena od Kolovca v bližnji gozd in sicer tako nesrečno, da je obležal mrtev. — 21 mesecev stara hčerka Jožefa Starman v Zgornji Senici je padla v neko mlako in utonila. — Dne 25. m. m. našli so v nekem jarku na Hauptmanci Marijo Mrak mrtvo. Domneva se, da se je „grenkega“ napila in na potu proti domu padla v jarek.

(Velik pretep.) Poroča se nam: V Spodnjih Gameljnih je bila na veliko nedeljo prava bitka. Gameljski in tacevski fantje, katerih je bilo skupaj nad 40, so se ljuto spoprijeli in se z motikami, vilami in poleni pobijali kakor divjaki. Mnogo pretepačev je bilo nevarno ranjenih, nekaj pa menda tudi ubitih.

(Nesreča ali hudodelstvo.) Dne 17. aprila našli so ljudje blizu Rakitne ondotnega posestnika Janeza Mkuša mrtvega na nekem travniku. Ker se sodi, da je bil mož umorjen, je sodišče začelo preiskavo.

(Detomor.) Franciška Žnidaršič iz Orehka je, mudeč se pri svoji sestri v Kozni, povila nezakonsko dete, je zadavila in pokopala v kleti. Babica jo je ovadila in sodišče jo je dalo že pod ključ.

(Na Grško jo je pobrisal.) Ernesto Noth, doma iz dežele polente in pomaranč, je bil več let polir pri neki ljubljanski stavbinski firmi. Imel je primeroma lepe do-

hodke in prijetno življenje, a mož je idealist ter ne ljubi samo Italije, svoje žene, svojih otrok in nekaj drugih strank, nego tudi Grško. Čuvši, da se je unela grško, turška vojna, zapustil je ženo in otroke, znanca in znanke ter dobro službo in jo pobrisal na Grško, kjer je vstopil v legijo inozemcev. Ker je v Ljubljani nekaj njegovih upnikov, ki se zanimajo za njegovo osebo, odšel je od tod sicer skrivaj, a priselši v Atene, je koj pisal sem ter sporočil, naj dobri ljudje ne zapuste njegove žene in njegovih otrok, češ, da jim vse povrne, kadar prežene sultana iz Evrope, ker ni dvoma, da pri razpadu turške države zasluži vsaj toliko, da poravnava vse svoje dolgove in sploh vse, kar kdo zanj založi.

(Redkega ptiča) je ujela policija v Brnu, kapucina fratra Konzolacija Russa. Zasačila je moža, prav ko je hotel izvršiti večjo tatvino. Preiskava je dognala, da ima frater že precej tatvin na vesti. Ukradene reči je največ podaril svoji ljubici, katera se je usmrtila, izvedši za izvoz fratrovih daril. Ker so se sodni zdravniki izrekli, da je frater zdrave pameti, pride mož pred porotnike.

(Senzacijonelen roparski umor) se je zgodil v noči od petka na soboto v Bruselju. Neznani tolovaji so se utihotapili v hišo neke slaboglasne ženske, jo umorili in odnesli 140.000 frankov v gotovini in zlatnine ter drugih dragocenstij v vrednosti nad 60.000 frankov.

(Uboj radi užigalice.) V Toplem, v vasi brašovsko-severinske županije sta se sprla kmeta Jarij Sem in David Goleski radi jedne užigalice. Preprij je narasel v pretep, ki se je izvršil s tem, da je Sem zabodel z nožem Goleskega ki je takoj izdahnul.

(Trgovina z ljudmi.) Mej rumunskim narodom aradske in hunjadske županije vlada velika ogorčenost. V poslednjem času so se namreč potikale po tistih krajih židinke in vabile najlepša rumunska dekleta v neko tovornico, kjer se pripravljajo obveze za ranjene vojake na Kreti. Dajale so jim po 30 gld. predujma in jim obetale vso oskrbo ter 10 gld. plače na teden. Mnogo deklet se je dalo vjeti v te lepe obljube, a kmalu so je zvedelo, da so jih židinke odpeljale v javne hiše bukareške in zofijske.

(Nova vrsta ljudij.) Ruski in danski častniki so na svoji ekspediciji v neznanih delih srednje azijske visoke planote Pamira baje našli doslej neznano človeško pleme, ki obožuje ogenj. Rasti so tisti ljudje jako majhne in nerazvite. Takisto majhna in nedorasla je njihova žival. Voli niso večji nego evropski osli, osli pa so tako veliki, kakor naši psi. Odotni ljudje so tudi jako bojazljivi. Denarja ne poznajo, tržijo pa z zameno krzna. Moški prodajajo drug drugemu svoje žene; cena jedne ženske je 5 do 6 volov ali 14 ovac. Tudi svoje duhovnike imajo, ki jim po noči palijo ogeaj, okoli katerega se zbirajo verniki k molitvi.

Poučne stvari.

Dolgi ali kratek rep pri konju. Angleži imajo že davno konjerejo in morebiti najboljšo. Najmočnejši konj je tam doma in tudi najhitrejši. Merodajni so Angleži v vseh vprašanih konjereje. Z Angleškega je pa prišla tudi navada, konjem repe kratko porezati, ali jim celo nekaj udov iz repaega kostnjaka odščipniti. Angleži dosti jahajo in morda je dolg rep pri jahanju

toliko neprilichen, da se po leti pri odganjanju muh rep dotakne nog jezdeca in železja, na katerem se istega noge zapletó. Pa to se le redkokedaj prigodi in blato, katero se po nogah jezdeca razkropi, menda tudi ne dela toliko neprilike. V vpregi dolgi rep tudi ne dela dosti sitnosti, ker na k.čijah so sedeži voznika precej visoki. Vprašanje, ako je konj s kratkim repom lepši, kakor

oni z dolgim, je tudi tako rešiti, da dolgi rep ne dela kvara lepsti konja, akoravno kratek rep zadnji konec konjskega telesa bolj močnega, debelejšega na videz dela. Konjski dolgi rep je večkrat blaten. V hlevu, ko konj leži, se omaže. Pri hitri vožnji v dežju in blatu se moker in blaten rep mej noge konja zapletava in morebiti utežuje konju hitro hojo. Ali vse to ne velja dosti, ako se koristi dolzega repa pri konju v poštev jemljejo. Po leti so muhe bude sovražnice konja. Z dolgim repom si jih lahko ubrani do plečet. Njegova hoja je potem mirnejša, ne glede tega, da ne trpi toliko po tej golazni, na paši, v hlevu lahko mirneje žre. Konj z dolgim repom pa ima tudi pravilnejšo, boljšo hojo, kakor oni, kateremu se je rep porezal. Dolgi rep je konju to, kar jadro čolnu ž njim si daje stalnost, gotovost v stopanju in to je jako važno. Koliko konj se toče po zadnjih nogah samo zaradi tega, ker so jim go podarji repe porezali. Te koristi tedaj toliko veljajo, da se krajsanje repov more imenovati le kaprica. Sicer se pa ista že tudi po Angleškem popušča. Zdaj se že zopet v naznanilih, po katerih se kaki konji na prodaj ponudijo, tudi posebno naglašajo, da imajo dolge repe. Slovenski konjerejec se dozda je an-

gleške navade, konjem repe krajsati, še ni poprijel. On gre celo nerad s takim konjem na semenj, ker misli, da bode kupec konja sodil kot takega, ki ga je že kak „gospod“ v svojih rokah imel in mu že noge pohabil, ne glede tega pa vé ceniti dobroto dolgega konjskega repa pri vožnji, na paši ter v hlevu. V ajdovi setvi še dolgi rep proti muham ni zadostna obramba. Ali že začne tudi mej kmete ta navada, konjem repe rezati tu in tam pribajati. Ker vojaštvo nečaj konj tudi pri nas na Slovenskem nakupuje, mislijo nekateri, da bodo ložje konja prodali, če mu na bicehnih dlako odrežejo in rep skrajšajo. Tudi naši fanti, ki so pri dragoncih ali artileriji služili, delajo potem doma, kakor so to v vojaških hlevih videli. Pa to ni prav ni koristno konju, pa tudi ne gospodarju. Stara pravljica je: Mož je prodal pašo. Zahteval je po 2 gld. od vsake kobile z dolgim repom, Pripeljal je jeden sosed kobile s kratkim repom. Od te je najemodajalec paše zahteval samo 1 gld. Zakaj tirjaš od mene le 1 gld. od družih pa 2 gld., ga vpraša le ta? Za to, ker druge kobile se muham na paši z repom branijo, tvoja se pa bo z gobcem.

➔ Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 15. maja 1897.

Deloljubne osebe

povsod

katero iščejo trajni denarni zaslužek

naj pismeno povprašujejo pod „Zukunftsvorsorge“ Gradec, poste restante.

Kdo pije

Kathreiner

Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.

Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

➔ Novo urejena ➔

lekarna „pri Mariji Pomagaj“

M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1

po'eg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino

konje, govedo in prašiče

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izborno delujočih domačih zdravil, katera se po časnikih in cenikih priporočajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. — Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 7. aprila:	74,	75,	45,	2,	12.
Trst, dné 24. aprila:	29,	28,	47,	82,	73.
Gradec, dné 17. aprila:	1,	71,	56,	35,	89.
Praga, dné 28. aprila:	53,	74,	15,	59,	73.
Linc, dné 24. aprila:	54,	86,	65,	10,	33.
Brno, dné 21. aprila:	69,	46,	79,	62,	17.

Tržne cene v Ljubljani

28. aprila 1897.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8 20	Špeh povojen, kgr.	— 66
Rež, „	6 —	Surovo maslo, „	— 80
Ječmen, „	5 20	Jajce, jedno	— 02
Oves, „	6 30	Mleko, liter	— 10
Ajda, „	7 —	Goveje meso, kgr.	— 64
Proso, „	7 —	Telečje „ „	— 60
Koruza, „	5 —	Svinjsko „ „	— 65
Krompir, „	2 —	Kostrunovo „ „	— 40
Leča, „	11 —	Pišanec	— 55
Grab, „	12 —	Golob	— 18
Fižol, „	9 —	Seno, 100 kilo	2 67
Maslo, kgr.	— 90	Slama, „ „	1 78
Mast, „	— 70	Drva trda, 4 □ metr.	6 10
Špeh svež „	— 60	„ mehka, 4 „	4 50

➔ Vizitnice ➔

priporoča „Národní Tiskarna“.

Preobleke Popravila

Najnižje cene.

Ljubljana, Mestni trg 15

L. Mikusch
torarna deželkov

izdelovanje

Skrbno

Največji izbor.